

זה בורר פרק שלישי מנהדרין

מסורת הש"ס

(א) [תשובות כה. וס"נ]
 (ב) לעיל ג. ח: לקמן פז:
 (כזבות ככ, א) רש"ל מ"ה,
 (ח) תוספתא מ"ט פ"ה
 (ט) תוספתא מ"ט פ"ה
 (י) הוריות יג: גיטין
 (יג.) [ז"ל פסולי מחזיקין,
 (ד) [ז"ל אלוזרז, (י) (חמ"ב).
 פסולי מחזיקין, (י) גיטין
 (לג:) תשובות פ"ב ז"ל.
 קטקא. תוספתא פ"ה
 (ז) רש"ל מ"ה, (ז) ברכות ד:
 (ו) וס"נ, (ח) [סוטה] ד: הל':
 (י) יטולס.
 (ט) בצמ"י ממקורין
 (ע) ולא העיד כ"ל [רש"ל
 (ד"ה)
 ויע' רש"ל,
 (פ) [פסוק]

תורה אור השלם

1. לא תלך רכיל בעמך
לא תעמוד על דם רעך
אני יד יקרא טו
2. ונפש כי תחטא
ושמעה קול אלה והוא
עד או ראה או ידע אם
לוא יגיד ונשא עונו:
יקרא א
3. לא יקום עד אחד
באיש לכל עון ולכל
חטאת בכל חטא אשר
תעל על פי שני עדים אם
על פי שלשה עדים יקום
דבר: דברים טו

גליון הש"ס

גמ' ואמרו דברי חלומות.
ע' תשובת תשנ"ז ח"ב סי'
קכח: שם: כי אתי
לשבוועה אתי. ע' טורי אבן
פ"ב דר"ה כג ע"ב ד"ה
ומכניסי:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה צמאי וכו'
ור' יהושע ב"ק הס"ד:

מוסף רש"י

בית דין חצופי. שצברו על
תקנת הממון (ע"ר). עד
שיראו שנייהם כבוד
לעדות ולספוקי כבוד
לומרם בפי הלוויו ואלו
לומרם בפי סודו לו עליו
(תשובות כו). אפילו בזה
אחר זה. חלחל לומר בפי
הלווין לו פלגים מנולין
מנה ואחז לומר ביום שני
ולחיותו בפי שלום ממני,
מקדם מקום אמני עמי
מקדא ומ"ק כבר אמני
מקדא ממסדי אלה לא קא
ממסדי אלה וי"ל לגבי מני
לפי עדות (רשב"ם ב"ב
לב). ואין צורך
מחוקקיהם. להשקל צדדי
ואפילו ולא שנייהם אלא
ועלגותא כחמישי יאז אלה
לא יושעו בן קרחה קלמר
לפי (תשובות כו). עד
שיעידו שניהם כבוד
כפי צ"ד (רשב"ם ב"ב לב).
במשמש באמורא לא
יקום עד. ולא אמר עדים,
לאי יודע דלחז קלמר, אלא
מחלוקתא לתיכחא עדם,
עד מניה עד דש
משמע, דלוי אלא לכו
עדות וכסמ עדות שנס
(סוטה ב).

(סוטה ב:).

וכול נושני דבי דינא. כל דבריהם הי
 כדמזכרין בכתובות (דף כג.) בשלשה ש
 כדת ובהלכה והכי ודאי תתנא הוי: ל
 ורבינא אשי. דאינהו ודאי ידעי שאין
 משלנה לכתוב. והאי דנקט רב אשי
 לפי שצית דירו היה ראש צימי רבינא
 ושיניהם סונו ממרל של תלמוד בבלי
 כדאמרין התם בהשוכר את הפועלים
 (ב"מ פו.) רב אשי ורבינא סוף הוראה
 וצימיו נאמרו דברים הללו והוקצנו
 בנמרא: צבים לא אמר כלום. אינו
 נאמן לפי שאין בידו יטעלן: צדה
 דצורי קיימין. דמה לו לשקר את רואה
 נוטלן וימותן לאותו שהוא מעיד עליו:
 אם כמופר. אם נראה להם כמופר
 דצריו לצניי צאמת בלשון צוואה:
 כמערים. שהוא מחיירא שלא יטעל
 בחייו או שלא יחזיקוהו כעשירי להוסיף
 על יאראותיו: שהניח לו אציו. ולא
 אמר להו הוי: כעל האחוס. שר.
 המראה חלומות בלילה: וכן דן.
 מגיד לו כמה יש: לא מעלין כו'.
 ויכול להוסיאם במקומות: מיכבד היכי
 כסבינין. פסק דין במקום שיש מחלוקת
 ונטו אחרי הדברים: ודאי. פלוני:
 מדבריהם נודכה. משמע שהיה
 מחלוקת ביניהם ומתוך דבריהם
 נודכה: לשמוי אציו מנחא בבדידיו.

אם טעו השנים וחייבין לשלם מצינים
פליגי הנך רבנן דדיין השלישי אם
ישלם חלקו עמהם: **מאן דאמר ונא**
כתבינן ולא כתבינן פלוגמיהו דקסבר
כולם שוין ואף השלישי ישלם עמהם
דאי לא הוה איהו בדהייבו דבטרי לא
הוה מפקיך דינא: **לשומי אינהו**
לבעל לא הדין חלקו של דין שלישי
למאן דאמר פלוני ופלוגי מוכין כו'
לא משלמי דלהכי כתבינן פלוגתא
בדהיא לארדועי דבטרי נגמר דינא
ולא קיבלו עליהו כולי דינא: **ההם**
קיימי דהא לא קמני מתני' שייחאוס
לאחר שמעו דזריהם: **עד שיראו**
שניהם כאחד אי הוה עדות. ולקמן
יילף טעמא: **חזי עדותן מסקיימה**
בבבד לפסוק הדין על פייהם: **עד**
שיעידו שניהם כאחד וסתמא היא
ולא ר' יהושע בן קרחה קאמר לה:
יומא דלא כר' נתן דהא מתני' קמני
לדעילינהו לפסדי משום דמתחילה
כשדקדוק שמעו דבריו של זה בלא זה
ור' נחמיה היא דלמר דשני עדים
ומתן הוה מפקיי להו לבעלי דינים **במאי**
קמפלגי **ת"ק ור' יהושע (א)** **אמנה**
דקא מסהיד האי כו' זה אומר בפני
הללויה מנה זה אומר בפני הללויה מנה
זה לא ראה של זה נמצא שאין כאן
עדות שלם בזמנה אחד: **ואידך** **מ"מ**
דמרווייהו מסהיד דמנה קא רשי ביה:
והוא עד והאי קרא בשני עדים
משמע לגבי קרבן שצועת העדות
דאילו השביע עד אחד (ב) ולא העידו
פטור: **דמינא ממשמע שנאמר כו'** עד
אחד משמע: **ואפקיס רחמנא בלשון חד**
דכתיב והוא עד: **לשצועה אחי** עד
אחד אינו מחייבו ממון אללא שצועה
הלכך כשהעיד זה יחיד זה יחיד לא
שייכא תורת משעורין בעדותו ולא מדרפסי
לכו דהא לאו לחיוביה ממנוא אחו:

דכולי

וכל לישני דבי דינא ולא הוה כתב בה
 במותב תלתא הוינא וחד ליתוהי סבר
 רבינא למימר היינו דריש לקיש א"ל רב
 נתן בר אמי הכי אמרינן משמיה דרבא *כל
 כי האי גוונא ⁶חיישינן לב"ד מועין אמר רב
 נחמן בר יצחק אי כתב בה בי דינא תו לא
 צריך ודילמא בית דין חצוף הוא ⁷דאמר
 שמואל שנים שדנו דיניהן דין אלא שנקראו
 ב"ד חצוף דכתב ביה בי דינא דרבנא אשי
 ודילמא רבנן דבי רב אשי כשמואל סבירא
 להו דכתביב בו ⁸(ואמרנא ליה לרבנא אשי)
 ואמר לן רבנא אשי ⁹ת"ר *אמר להן אחד
 אני ראיתי אביכם שהטמין מעות בשדה
 תיבה ומגדל ואמר של פלוני הן של מעשר
 שני הן בבית לא אמר כלום בשדה דבריו

צ"ה צמוצב תלסא הוינא וחד ליסוהי.
 כט:] חזקה אין צ"ד כותבין שטר אלא
 עיין שאין שנים קרוים צ"ד: בי דינא
 לא היה שם מסתמא לא צוה לפחות

וְדִרְמָא רבנן דבי רב אשי
בשמואל א"ס 5. כשמואל
(דף 2: 9) ק"ל כדפיר' ברש' מכילתין
ה"פ כשמואל בעלמא ק"ל באדיתא
שכתבו כדאדא כשנים בלא קנין
וצוה איהו הלכא כמותו כדלמר לעיל
האדא דפני שנים קנו מדר' כותבין
ואס לאו איהו כותבין: **ב"ר** שאין
בידו. ליכא למימר דלהמניה במיגו
דאי בעי שתיק דאין זה מיגו דאי שתיק
מנתי התם ולא יבא ליד פלוני:
וואם במוסר דבריו קיימין. אין
שייך כאן שלא להשגיב את
בנינו: **משום** דמחזי בשיקרא.
ומשום לא תלך רכיל אין כאן:
צעדוס

קיימין אין בידו ליטלן לא
ת בשידה תיבה ומגדל ואמר
בריו קיימין את רמזורים לא

ידע לו אביו ובא בעל החלום
 אשר שני הן זה היה מעשה
 יין: שנים אומרים זכאי כו';
 קיש אמר פלוני ופלוני מזכין
 מדבריהן נזכרה פלוני מאי
 הו דלמאן דאמר זכאי משלם
 מחייבין לא משלם ולמ"ד
 נמי לא שלמיתון אלא איכא
 משלמי למ"ד פלוני ופלוני
 דאמר זכאי משלמי ולימרו
 יי אלא איכא בינייהו משום
 דם לא תלך רכיל ריש לקיש
 משום דמיהזי כשיקרא ור'
 כתבי הכי מדבריהם נזכרה
 אילימא לבעלי דינין התם
 לעולם אין עדותן מצטרפת
 אומר אפילו בזה אחר זה
 שניהן כאחד רבי נתן אומר
 מחר שומעין את דבריו לא
 רבי נחמיה אומר 'כך היה
 בעלי דינין ושומעין דבריהן
 אותן לחוץ ונושאים ונותנין
 גמרו את הדבר מכניסין
 עדותן מצטרפת עד שיראו
 בזה אחר זה במאי קמיפלגי
 איבעית אימא סברא אמנה
 מסהדי האי לא קמסהדי האי
 סברא אימא קרא דכתיב ¹ והוא
 ר' ² לא יקום עד איני יודע
 לל מקום שנאמר עד הרי כאן
 חמנא בלשון חד לימיר עד
 או ידע מ"מ: ואין עדותן
 אומר שומעין דבריו של זה
 קמיפלגי איבעית אימא סברא
 אחד כ"י אתי לשבועה אתי
 בחד פומא קא מסהדי אלא
 קרא ² אם לא יגיד ונשא עונו
 ודבולי

ודבולי

איבה להו המהיב. ריש לקיש סבר אם לא תפרס
 יניח עומדן והתחוב פותח דבריו שנאמר מי בעל
 דין הוא מקל בדיניו ואמר מקבלין עליכון דמי
 בשלא ירו קרוביו ולא דמי קרובין לנידונין וכן
 יצאנו מקבלין עדים בשבט בעל דין ועבדן ליה
 אין אותן תחזה לרצן. גמרא את הדין מכניסין ארץ
 קרובין ונתנין לרצן. גמרא הדין. מכניסין בעל הדין
 למחר שומעין דבריהם אין עדותן מצטרפת
 וזומעין דבריו במאי פליגי איבעית אמר סברא איבע
 תושע בן קרחה כסד תרתיוביהו מסהדי ויהי

עין משפט
נר מצוה

פֹּא א ב מִי פִי מֵהָלָל
טוֹעַן וְנוֹטֵן הִלְכָּה ד'
קִמַּג עֵשֶׂן לֹה טוֹשׁ"ע ח"מ
סִי לֹט קִעִיף יב:
פֹּא ג מִי פִי מֵהָלָל זְכִיָּה
הִלְכָּה ו (וּמִי) עֵשֶׂן
מֵהִלְכֹּת מַעֲשֵׂר קִמַּג עֵשֶׂן
עב טוֹשׁ"ע ח"מ סִי רִנָּה
קִעִיף ח:
פֹּח ד מִי שֶׁס הִלְכָּה ה
טוֹשׁ"ע שֶׁס קִעִיף ז
וְנִבְרַח אֶלְפִס עוֹד בִּצ"ב דף
רמ:]

פמ"ה ה' מ"י' שם הלכה ז'
[ופ"ו מהל' מעשר
שני הל"ו] טוש"ע שם סעי'
:ט

צ ו' טוֹש"ע ח"מ ס"י כה
סעיף ג' בהג"ה ועיין
בטור:

צא ז מיי פכ"ב מהל' סנהדרין הלכה ח סמוג עשין לח טוש"ע ח"מ סי' יט סעיף ב:

צב ח מ"י פ"ד מהל'
עדות הלכה ז סמג
עשין קיז טוש"ע ח"מ סי' ל'
סעיף ו:

צב ט מיי' שם הלכה ד
טוש"ע שם סעיף ט:

צד י מ"י פכ"ב מהל'
סנהדרין הלכה ט
סמג עשין לו טוש"ע ח"מ
סי' יט סעיף א:

רבינו חננאל

רכל אודותא צירן לימור
 רכל לסהוי תתבוו תרוב
 אודותא דוה תחבה
 דוכרן פתגמי וכל לישני
 ברי דנא וכל הוה תביב
 במכות בלתי ב' ואסיק
 כל כי האי גונא חיישני
 לברי' טועין ואי תביב כי
 אמר כל פלתי או אמרנו
 פלתי דברים מוכיחין
 ב' ג' היו לא חיישני
 לברי' טועין. אמר אחד
 ראיתי אביכם שהטעין
 פלתי בשידה תיבה ומגדל
 ואמר של פלתי הן של
 מעשר שני כל בביב לא
 אמר כלום בשדה דבריו
 קיימן. כללו של דבר
 כי שבדיו לישלן בנות
 השדה שאלו רצה לישלן
 היה יכול לישלן דבריו
 קיימן כל שאין בידו
 לישלן לא אמר כלום.
 וירושלמי ד' אס' בשם
 ר' יוחנן א' היה מביא
 למסור להן עדות עורתי
 קיימתי. היה שראו איהו
 שהטעין מעות בשידה
 תיבה ומגדל. אמר של
 פלתי הן של מעשר שני
 אמר א' כמסור בידיו איל
 חייבין יתנו למי שאמר
 איתין. כל של פלתי הן
 א' כמכעריהו שני שלשון
 וכו' וכו'. הרי שהיה
 מצטער על מעות מעשר
 שני שהיניו לא אביי. ב' כל
 בעל התלום ואיל' כן
 וכן ה' ובמקום פלתי
 וכו' היה מעשה ואמר
 דברי תלומות לא מעלין
 א' למורידין **מתני'** ה'

ואתו למימר איכא בנייהו
המחייב אלא סתם מתראה
רבים יגש אליהם. ר' יוחנן
בבבית תרי אלא יימרו אינון
יכין ב' עדים על כל סימן
פסק דין כהנא כהנא דמך
גדול שבדיינין אומר איש
גדול שבדיינין אומר איש
ד שיראו שניהם כאחד. ר'
אימא קרא. איבעית אימא
מינא מנה. קרא דכתיב